

I de sosiale ytterkantene. Konstruksjoner av kjønn og maskuliniteter hos norske menn i ufrivillig sølibat

On the Social Fringes: Constructions of Gender and Masculinities Among Norwegian Men in Involuntary Celibacy

Fredrik Langeland

Seniorforsker, Nordlandsforskning

fla@nforsk.no

Lin Prøitz

Professor, Høgskolen i Østfold

lin.proitz@hiof.no

Kamilla Knutsen Steinnes

Stipendiat, Forbruksforskningsinstituttet SIFO

kamillak@oslomet.no

Henry Mainsah

Forsker I, Forbruksforskningsinstituttet SIFO

henryma@oslomet.no

Sammendrag

Artikkelen handler om norske menn som identifiserer seg med å leve i ufrivillig sølibat. Det er en kvalitativ studie som tar utgangspunkt i intervjuer med syv norske menn, og gir ny kunnskap om et fenomen det er forsket lite på i Norge. Overordnet undersøker artikkelen mulige sammenhenger mellom deltakernes forhandlinger om kjønn og maskuliniteter, og interessen for antifeministiske nettfora. Analysen trekker på maskulinitetsteori og begrepet *hybrid maskulinitet* for å undersøke distansering fra og forhandlinger med ulike maskuliniteter. Den legger vekt på at antifeministiske nettfora gjennomgående fremstår som lite interessante eller relevante for deltakerne.

Nøkkelord

Ufrivillig sølibat, incels, kjønn, hybrid maskulinitet, mannosfæren, omsorgsmaskulinitet

Abstract

This article looks at Norwegian men who identify with living in involuntary celibacy. It is a qualitative study based on interviews with seven Norwegian men and provides new knowledge about a phenomenon that has been scarcely researched in Norway. Overall, the article examines connections between the participants' negotiations about gender and masculinity, and their relationships to online anti-feminist forums. The analysis draws on masculinity theory and the concept of *hybrid masculinity* to examine the distancing from and negotiation with different masculinities. The article argues that online anti-feminist forums are of little interest or relevance to the participants.

Keywords

Involuntary celibate, incels, gender, hybrid masculinity, manosphere, caring masculinity

Innledning

Denne artikkelen handler om norske menn i ufrivillig sølibat. Ufrivillig sølibat er et uttrykk som viser til personer som opplever at de ikke har mulighet til å få seksuelle eller intime relasjoner med andre, på tross av at dette er noe de ønsker seg. Uttrykket ufrivillig sølibat er en norsk oversettelse av det engelske *involuntary celibate*, som gjerne forkortes som incel. Vi vet imidlertid lite om norske menn i ufrivillig sølibat. Artikkelen fyller et kunnskapshull om et tema det er betydelig offentlig interesse rundt, nemlig «menn som ikke får sex» (Lindgren 2018).

I det følgende analyserer vi konstruksjoner av kjønn og maskuliniteter hos hvite, norske menn som identifiserer seg med det å leve i ufrivillig sølibat. Vi argumenterer for at innsikt i deltakerens kjønnsforståelser er viktig for å forstå deres posisjonering overfor incels-subkulturen. En viktig kontekst for våre analyser er at spørsmål om kjønn og maskuliniteter står sentralt i antifeministiske nettfora som mange menn i ufrivillig sølibat finner tilhørighet i. Vi analyserer deltakernes betraktninger rundt normer relatert til det å være en «attraktiv mann», og forholdet til «kvinnefiendtlige» menn som organiserer seg i fellesskap og subkulturer på nettet. Samtidig har vi fokus på tilsynekomsten av en mer «omsorgsfull» maskulinitet og hvordan en slik diskurs kan ha betydning for deltakerens selvforståelse. Vårt forskningsspørsmål blir derfor: Hva slags diskursive strategier benytter deltakerne i forhandlingene med ulike maskuliniteter?

Videre skal vi introdusere deltakerne før vi går inn i rekruttering, forskningsdesign, metode og etikk. Deretter gjør vi rede for vårt kjønnsteoretiske utgangspunkt med vekt på maskulinitetsteori og begrepet *hybrid maskulinitet*. Menn som lever i ufrivillig sølibat, assosieres gjerne med den antifeministiske incel-kulturen, og derfor skal vi gi et innblikk i hva som kjennetegner incels og nettfora som gjerne går under navnet mannosfæren. Så analyserer vi deltakernes forhandlinger med og utformingen av ulike maskuliniteter. Avslutningsvis diskuterer vi på hvilke måter deltakernes forhandlinger med ulike maskuliniteter kan ses i sammenheng med deres (manglende) interesse for antifeministiske nettfora.

Om deltakere og rekruttering

Empirien i forskningsprosjektet består av kvalitative intervjuer med Thomas (22 år), Harald (26 år), Håkon (31 år), Jan (39 år), Nils (39 år) og Petter (45 år).¹ Dette er hvite norske menn som gjennom voksenlivet ikke har hatt seksuell eller intim kontakt med andre.² Deltakerne har forskjellige bakgrunner og livssituasjoner og er bosatt i ulike deler av landet. De forteller oss i detalj hvordan deres livssituasjoner, personlige egenskaper, kropp og måter å gjøre kjønn på representerer noe annet enn «typene som får dame» (Jan). I intervjuene bruker deltakerne ord som manglende «tilhørighet» (Håkon) og «femtehjulspro-

blematikk» (Petter) for å beskrive sin opplevelse av å være utenfor. Ett fellestrekk er at deltakerne på ulike måter erfarer at de befinner seg i de sosiale ytterkantene som en konsekvens av å leve i ufrivillig sølibat. Dette er altså menn som opplever at de er marginaliserte.

Deltakerne ble rekruttert i perioden mai til september 2021. Rekrutteringen foregikk først gjennom vårt eget nettverk (aktuelle sivilsamfunnsaktører og kontakter i en stor kommune). På bakgrunn av blant annet samtaler med Reform ressurscenter for menn, som arbeidet med en studie om norske incels (se Hammer og Storbækken 2022), valgte vi ut relevante nettstedet for å nå ut til menn i målgruppen.³ Her rekrutterte vi deltakerne via innlegg på det anonyme chatteforumet reddit, på Mental Helses chatteside sidetmedord.no og nakenprat.no, et norsk erotisk nettsted. Deretter la vi ut betalte annonser på 4chan og reddit. Vi har rekruttert deltakerne via kanaler som befinner seg utenfor den etablerte offentligheten, noe som trolig påvirker hvem vi har fått kontakt med. Intervjuene ble gjennomført sommeren og høsten 2021. De hadde en varighet på en–to timer og ble gjennomført av samme forsker. Ett intervju ble gjennomført fysisk på et offentlig sted, ett via telefon og fire digitalt via Zoom og Teams. Intervjuene ble tatt opp med diktafon og senere transkribert i sin helhet.

Forskningsdesign, metode og etikk

I rekrutteringsteksten annonserte vi etter unge menn som identifiserte seg med betegnelsene ufrivillig sølibat og incels. Vi anså ufrivillig sølibat for å være et relativt åpent begrep, mens incels er en mer spesifikk referanse til en bestemt subkultur. Basert på digital etnografi som vi gjennomførte på nettsiden incels.is, vet vi at ikke alle som er aktive i incels-miljøer, identifiserer seg som incels. I intervjuguiden la vi inn flere spørsmål som gikk direkte på det å være incel. Det var viktig for oss å undersøke i hvilken grad de hadde kunnskap om eller kjennskap til slike antifeministiske nettfora. Med antifeminisme sikter vi her først og fremst til menn som er motstandere av feminisme, og som opplever at menn er undertrykt i et såkalt feminisert samfunn (jevnfør Zuckerberg 2019:11).

Flere ga uttrykk for at de satte pris på å delta i intervjuene, og at dette var en anledning til å sette ord på problemstillinger om å leve i ufrivillig sølibat. Dette var temaer som deltakerne verken hadde snakket med familie, venner, hjelpeapparatet eller andre om tidligere. Thomas omtalte intervjuet som en «psykologitime». Jan sa det var «første gang jeg får anledning til å prate konkret om det her til noen som vil lytte». Nærheten til deltakerne gjennom dialogen både før, gjennom og i etterkant av intervjuene har muliggjort rike samtaler. Intervjueren ble valgt ut med utgangspunkt i en delvis overlappende posisjonering med deltakerne. Forskergruppen hadde på dette tidspunktet allerede arbeidet med en kunnskapsoppsummering om incels (Prøitz, Langeland, Steines og Mainsah 2022). Med utgangspunkt i forskningen vi hadde lest oss opp på, kombinert med den digitale etnografien vi gjennomførte, hadde vi nok en forventning om at deltakerne ville ha klare antifeministiske holdninger. Her ble vi imidlertid konfrontert med våre egne fordommer ettersom deltakerne i mindre grad var opptatt av å generalisere når det gjaldt spørsmål om kjønn og seksualitet enn vi kanskje hadde sett for oss.

Vi har tidligere opplevd at deltakere i kvalitative forskningsprosjekter setter stor pris på muligheten til å bli lyttet til (se for eksempel Langeland, Eggebø, Stubberud og Anderssen 2021). Deltakerne har også vært interessert i å fortelle sin egen historie. Her har relasjonen mellom intervjueren og deltakeren vist seg å være spesielt viktig, og intervjueren opplevde at det ble etablert et tillitsforhold. Dette kan henge sammen med at intervjueren som hvit,

heteroseksuell cis-mann i samme alder som flere av deltakerne representerer noe gjenkjennelig. Samtidig er det ikke en likeverdig relasjon. Det ligger en maktasymmetri i relasjonen mellom intervjueren og deltakeren som spiller inn i denne intervjusituasjonen, noe vi etter beste evne har forsøkt å være bevisst på gjennom hele prosessen. Det har derfor vært en krevende balansegang mellom å ivareta et personlig tillitsforhold mellom intervjueren og deltakeren parallelt med en kritisk tolkningsstrategi med ønske om å avdekke gjerne ubevisste prosesser hos den enkelte deltakeren (jevnfør Friberg 2019:126).

Fra hegemonisk til hybrid maskulinitet

I denne artikkelen er vi særlig opptatt av hvordan deltakerne bevisst eller ubevisst distanserer seg fra eller forhandler med normer for maskulinitet. Når vi snakker om diskursive strategier i den sammenheng, viser vi da til bestemte (språklige) fremgangsmåter eller talehandlinger.⁴ Her trekker vi på kritisk forskning på menn og maskuliniteter, som legger vekt på et hierarki mellom ulike måter å gjøre maskulinitet på (Nebeling Petersen og Hvidtfeldt 2020). *Hegemonisk maskulinitet* er ifølge Raewyn Connell (1995) maskulinitetsnormene og praksisene som er mest opphøyd i en bestemt kontekst (lokalt, regionalt eller internasjonalt), og garantisten for at menn strukturelt har mer makt enn kvinner i en patriarkalsk «kjønnsorden». Den nåværende vestlige formen for hegemonisk maskulinitet kjennetegnes ifølge Connell først og fremst av dominans og kan blant annet komme til uttrykk gjennom representasjon av en hvit heteroseksuell mann med en hard og muskuløs kropp, en nedvurdering av feminitet samt underordning av homoseksualitet. Connell beskriver relasjoner mellom ulike maskuliniteter i form av allianser, dominans og underordning (Connell 1995; Connell og Messerschmidt 2005).

En kritikk mot Connells maskulinitetsteori er at den er lite dynamisk og ikke åpen for variasjon, kompleksitet og forhandling (Wetherell og Edley 1999; Whitehead 2002). Andre har argumentert for at den ikke lenger er adekvat i en angloamerikansk og vestlig kontekst, ettersom særlig unge menn skal ha blitt mindre homofobe og mer «inkluderende» (Anderson og McCormack 2016; Morris og Anderson 2015).⁵ En slik analyse av potensielle forskyvninger av idealisert maskulinitet har blitt kritisert for å overbetone endring (Allan 2018; O'Neill 2015). Connells maskulinitetsteori har måttet tåle kritikk for ikke å ta innover seg innsikter fra feministisk teori når det gjelder forholdet mellom kjønn og makt (Bridges 2019). I kjølvannet av denne kritikken blir teorien om *hybrid maskulinitet* utviklet (Bridges 2021; Bridges og Pascoe 2014; Wolfman, Hearn og Yeadon-Lee 2021).

Analysen av hybrid maskulinitet henter inspirasjon fra skeiv teori og hvithetsstudier og springer ut av forskning som viser at hegemonisk maskulinitet er sammensatt og motsetningsfull (se for eksempel Demetriou 2001). Teorien er opptatt av diskursive strategier som menn mobiliserer i forhandlinger med samtidige kjønns- og seksualitetsnormer (Bridges 2021).⁶ Hybrid maskulinitet representerer et perspektiv og et rammeverk for å forstå praksiser hos grupper av menn som tilsynelatende bidrar til å problematisere hegemonisk maskulinitet (Bridges 2021:665). Teorien synliggjør prosjekter der menn strategisk approprierer trekk som historisk sett har vært assosiert med kvinner og skeive. Det kan handle om å fremstå som «myke» eller «feminine» samtidig som man også kan gi uttrykk for sexistiske holdninger (Eisen og Yamashita 2019; Wolfman, Hearn og Yeadon-Lee 2021).

Den sentrale strategien som teorien om hybrid maskulinitet vektlegger, er det Tristan Bridges og C. J. Pascoe (2014:250) kaller *diskursiv distansering*. Med det sikter de til prosesser der menn etablerer distanse til andre menn («those other guys») slik at de selv kan fremstå i et godt lys («good guys») (Sorin 2022:6). Ved å definere andre som «slemme» og seg selv

som «snille» kan hvite menn forsøke å fjerne fokuset på sine egne privilegier. Teorien brukes gjerne for å gjøre en kritisk analyse av situasjonen til hvite menn med en viss sosial status (Bridges 2021).⁷ Samtidig er begrepet også relevant for analyser av underordnede grupper av menn ettersom de også nyter godt av privilegier og makt som tilfaller menn som gruppe (Trabka og Wojnicka 2017:154). Det finnes ikke en entydig forståelse av hvordan hybrid maskulinitet skal forstås og anvendes, og teorien er i kontinuerlig utvikling (Eisen og Yamashita 2019:805).

I denne artikkelen bruker vi hybrid maskulinitet for å undersøke: 1) distanseringsprosesser hos deltakerne overfor menn som de gir negative karakteristikk som «drikksekker» eller «kvinnefiendtlige», og 2) forhandlinger med et bestemt samfunnsmessig og likestillingspolitisk ideal for menn. I den sammenheng er den samfunnsmessige konteksten deltakerne befinner seg i, sentral. Mennene bor i et land der likestilling har en sterk posisjon. Kjønnlikestilling blir ansett som en «merkevare» for den norske og nordiske velferdsstaten (Danielsen, Larsen og Owesen 2013; Midtbøen og Teigen 2019). Ann-Dorte Christensen og Sune Qvotrup Jensen (2014) hevder at denne kjønnspolitiske konteksten spiller en viktig rolle i et «skifte» av normer for idealisert maskulinitet (2014:65). Det handler om ideal relatert til «omsorg» og det «følelsmessige», som flere hevder har erstattet den mer tradisjonelle forsørgerrollen for menn (Brandth og Kvande 2003:129–30; Røthing og Aarseth 2006). Dermed er det særlig aktuelt å se nærmere på utformingen av og betydningen til en følelsesorientert omsorgsmaskulinitet hos deltakerne.

Ufrivillig sølibat, incels og mannosfæren

Uttrykkene ufrivillig sølibat og incels brukes ofte synonymt i norske medier (se for eksempel Vik 2020). For våre deltakere har uttrykkene derimot forskjellige betydninger. Ufrivillig sølibat refererer primært til et fravær av intimitet og seksualitet hos menn, mens incels representerer såkalte «kvinnefiendtlige» menn i ufrivillig sølibat, som flere av deltakerne ikke vil assosieres med. Vi skal komme tilbake til betydningen av skillet mellom *å leve i* ufrivillig sølibat og *å være* incel. For å forstå denne distinksjonen er det verdt å kaste et blikk på hva forskning forteller om incels og antifeministiske nettfora.

Incels representerer altså en subkultur som består av unge menn i ufrivillig sølibat, som tar del i antifeministiske nettfora der det finnes bestemte forestillinger om kjønn, seksualitet og sosiale relasjoner. Incels mener at det foreligger noen genetiske eller evolusjonsmessige årsaker til at noen menn ikke er attraktive (Prøitz mfl. 2022). Disse mennene ser til det som gjerne kalles «80:20»-teorien, som handler om at 20 prosent av mennene har 80 prosent av de seksuelle forholdene i dagens samfunn (Bates 2020:19). Blant de 20 prosentene finner vi «Chad», incels begrep for alfahann, som disse mennene både beundrer og forakter på en og samme tid. Den kvinnelige motpolen til Chad er «Stacy», som ifølge incels er kvinnen alle menn er ute etter. Incels skaper et bilde av et samfunn som arbeider mot dem, mens de samtidig portretterer seg som uskyldige ofre (Bates 2020:18). Flere rapporter dokumenterer tilstedeværelsen av incels i en norsk og nordisk kontekst (Fernquist, Pelzer, Cohen, Kaati og Akrami 2020; Hammer og Storbækken 2022; Moonshot 2021).

Incels er en del av mannosfæren som består av ulike nettfora som er sentrert rundt misogyni og motstand mot feminisme (Hermansson, Lawrence og Murdoch 2020:163). Et særtrekk er fellesskap mellom menn eller *homososialitet*, altså ikke-seksuelt definerte relasjoner mellom menn som er markert gjennom en distanse til kvinner (jevnfør Bird 1996). I disse nettforaene finnes grupper med ulike ståsteder, men ofte ett felles verdensbilde. *Red pill* – eller «å svelge den røde pillen» – er en metafor i mannosfæren som handler om å få en

åpenbaring der man innser at samfunnet er urettferdig og feminisert. Denne innsikten skal tilsynelatende være smertefull, men likevel sannere enn å leve i såkalte vrangforestillinger. Red pill har et bredt nedslagsfelt og gir inntrykk av å beskrive «sannheten» i forskjellige kontekster (Hermansson, Lawrence og Murdoch 2020:168). Skylden på menns problemer blir lagt på kvinner generelt og feminister spesielt. Den amerikanske historikeren Donna Zuckerberg (2019) viser hvordan aktører i mannosfæren har en særegen retorikk, der hensikten er å forvirre og mislede den som kommer inn i slike netttora. Hun beskriver en metode der man skaper en uklarhet om hvem som blir undertrykt, der hvite menn alltid fremstår som ofre i en feministisk dominert offentlighet (2019:41). Mannosfæren har gjerne vært avgrenset til grupper på anonyme chatteforaer eller bestemte nettsider. Samtidig har mannosfæren i større grad nærmet seg mainstream-kulturen de siste årene. Aktuelle steder der mannosfærens innhold distribueres i dag, er YouTube, Instagram eller Twitter. Her kan for eksempel incel-relaterte *memes* spres via algoritmer slik at de når ut til svært mange brukere (Bates 2020:315; Hopton og Langer 2022; Papadamou, Zannettou, Blackburn, De Cristofaro, Stringhini og Sirivianos 2020).

Kritikk av hegemonisk maskulinitet

I det følgende analyserer vi deltakernes diskursive strategier i forhandlingene med ulike maskuliniteter. Den første strategien vi analyserer frem, handler om kritikken av en «kulturell arketype» som assosieres med egenskaper som styrke, mot eller tøffhet (Haywood og Ghail 2006:175; Wetherell og Edley 1999). Jan sier følgende når han skal beskrive mannen han karakteriserer som «attraktiv»:

Det handler om: Hvem virker sterk. [...] Han ser ut som en sterk, «bøs» kar, liksom. Blandet med attitude. Det er det viktigste, har jeg skjønnt nå. Det er så mange ting du ikke skjønner fordi ingen snakker med deg om det, eller forklarer deg. Det å være mentalt sterk, trygg og alt det er egentlig det som er langt viktigere enn om du har muskler [...].

Senere forteller han om en mann han har møtt, som kroppsliggjør dette idealet:

Mitt inntrykk av han var at han var litt sånn der ... Han var i hvert fall ikke som meg. Han var liksom i arbeid, og var litt diger og ... Hadde litt sånn drittsekkfaktor, spør du meg. Kom med noen rene løgner dagen etterpå [...].

Det første sitatet beskriver at å være fysisk stor med en hard kropp er vesentlig, men det viktigste er å være «mentalt sterk» og «trygg». Det sentrale er å fremstå som sterk og ha «attitude». Jan bruker uttrykket «bøs», som er slang for å være barsk eller tøff. Den «attraktive» mannen fremstår som et dominerende ideal gjennom intervjuene ettersom samtlige deltakere relaterer seg til denne maskuliniteten på et eller annet vis, og gir den en sterk kulturell og sosial posisjon.

I det andre sitatet snakker Jan om at mannen hadde en «drittsekkfaktor». Han karakteriserer ham som en «løgner». Senere i intervjuet viser han til at det lønner seg å være «drittsekk». Nils snakker om en type han kaller «frekkas», og bruker det som et synonym for en dominant «Chad». Gjennom bildet av hva som kjennetegner en ekte mann med spesifikke karakteristika, ser man det den danske kjønnsforskeren Dorte Marie Søndergaard (2006:20) kaller «fikseringen av kjønn», som innebærer at maskuliniteten knyttes opp til bestemte handlinger eller uttrykk. Det som binder elementene sammen som de

idealisererte egenskapene hos den tiltrekkende mannen – hard kropp, «styrke», «drittsekk», «bøs» eller «frekkas» – er dominans. Samtidig er det et negativt bilde av en «løgner» og en «drittsekk».

Idealet Jan og Nils viser til, er tett på det Connell (2005) karakteriserer som hegemonisk maskulinitet, eller det diskursteoretikerne Margaret Wetherell og Nigel Edley (1999) i en presisering beskriver som hegemoniske kjønnsforståelser. Med det sikter de til normer som menn og kvinner henter fra et kulturelt tilgjengelig tolkningsrepertoar for kjønn og maskulinitet. Ved å trekke på slike hegemoniske kjønnsforståelser kan dominante menn ofte, men ikke alltid, få sosial eller kulturell anerkjennelse som en «ekte mann». Slike kjønnsforståelser er nemlig ifølge Wetherell og Edley åpne for diskusjon og forhandling (1999:355). Jans beskrivelser av den attraktive mannen vitner om en forhandlingsposisjon overfor denne hegemoniske maskuliniteten. I hans fortelling konstrueres et bilde av en idealisert maskulinitet, samtidig som det også er en kritikk av den «attraktive mannen». Insisteringen på at mannen «ikke var som meg», understreker forskjeller mellom Jan og den andre, men peker også mot en annen form for maskulinitet som han trolig selv kroppsliggjør. Strategien som mobiliseres i møte med denne maskuliniteten, vil vi kalle en *kritisk distansering*, der deltakerne gir negative vurderinger og markerer distanse til menn som de tillegger en høyere posisjon enn seg selv. Denne fremgangsmåten kan forstås som et forsøk på å bryte ned eller gjøre motstand mot autoriteten til «attraktive» menn gjennom et angrep på en norm for hvordan en heteroseksuell mann skal gjøre kjønn.

Avstand til «kvinnefiendtlige» menn

Den andre strategien vi analyserer frem, relaterer seg til deltakernes distansering fra såkalte «kvinnefiendtlige» menn. Atle og Thomas sier at hovedmotivasjonen for å delta i intervjuet handler om å vise at de ikke har noe til felles med menn som har negative holdninger til kvinner. Da incel blir lansert som et tema for intervjuet, svarer Thomas kontant: «Det er ikke aktuelt for meg.» Senere sier han: «Ja, som sagt anser jeg ikke meg selv som incel, og jeg har ikke noe særlig hat mot kvinner eller noe sånt.» Atle: «Jeg tenker at hvis man tror alle som lever i ufrivillig sølibat, automatisk blir kvinnefiendtlige, lavstatuspersoner, synes jeg at det er veldig feil.» Med unntak av Nils, som identifiserer seg som en incel, har de øvrige mennene et behov for å poengtere at de ikke er incels.⁸ De tar da avstand til en misogynistisk diskurs som er dominerende i mannosfæren (Ging 2019). Thomas nevner dessuten massedrapsmannen i Plymouth i 2021 («han i Plymouth») og «Anders Behring Breivik» som eksempler på en type menn som han mener det er helt «forkastelig» at noen miljøer idylliserer.

Deltakerne assosierer seg med en praksis og en livssituasjon som handler om fravær av intimitet og seksualitet for menn («ufrivillig sølibat»), og forsøker å skape avstand til en subkulturell identitet som angår et begrenset antall menn i denne gruppen («incels»). Samtidig er flere frustrerte når uttrykkene brukes om hverandre, slik at forskjellige grupper av menn skjæres over én kam. En årsak til frustrasjonen kan være kostnadene det medfører å bli assosiert med miljøer mange oppfatter som en sikkerhetstrussel (jevnfør Hoffman, Ware og Shapiro 2020). Med utgangspunkt i teorien om hybrid maskulinitet kan vi si at deltakerne her foretar en diskursiv distansering vis á vis «kvinnefiendtlige» menn (jevnfør Bridges og Pascoe 2014). Distanseringsprosessen vi identifiserer hos våre deltakere, har visse fellestrekk med analysen til Tristan Bridges (2021), som har intervjuet hvite amerikanske menn som organiserer seg i en antifeministisk mannsgruppe. Han viser hvordan medlemmene beklager seg over å være «stigmatisert» ettersom de opplever det belastende å bli assosiert med det de

beskriver som «andre menn», altså de som oppfører seg diskriminerende. Bridges påpeker imidlertid at en slik reaksjon kan være strategisk: Ved å distansere seg fra et negativt bilde av gruppen «andre menn» muliggjøres samtidig en identitetsposisjon som «urettferdig stigmatisert» mann (2021:676).

På liknende vis som deltakerne i studien til Bridges er våre deltakere opptatt av å markere avstand til «andre menn» («incels»). Samtidig inngår de ikke i et interessefellesskap med menn som befinner seg i tilsvarende situasjon. I stedet har de fokus på individuelle utfordringer. De påpeker at å leve i ufrivillig sølibat handler å være «feit» (Thomas), «innadvendt» (Harald) eller for «snill» (Atle/Jan). Riktignok kommer det hentydninger om en urettferdighet i at de ikke er tiltrekkende for kvinner. På en annen side uttrykker de at å samle seg om en kollektiv identitet sammen med andre menn ikke er veien å gå. Deltakerne har ikke en felles kampsak og anvender i liten grad ufrivillig sølibat som en identitet.

I Norge har mannsaktivister som kjemper for menns rettigheter skapt et alternativ til den offisielle likestillingspolitikken de siste årene. Mannsbevegelsen låner argumentasjon fra feministisk kritikk av mannsdominans og hevder at menn nå i større grad enn kvinner blir diskriminert (Eslén-Ziya og Bjørnholt 2022:20). Ettersom deltakerne har kjent på «utenforskap» (Jan) eller «femtehjulsproblematikk» (Petter) og opplever lite «tilhørighet» (Håkon), kan man se for seg at slike identitetsbaserte grupperinger ville vært interessante, men slik er det ikke. Atle avfeier slike grupper totalt. Thomas tar dessuten et oppgjør med menn som kommer med nedsettende bemerkninger til kvinner på sosiale medier, og antyder at dette har noe å gjøre med disse mennenes politiske tilhørighet på «høyresiden».

Det er altså ikke bare en subkultur deltakerne tar avstand fra: Gjennom distansering fra «kvinnefiendtlige menn» tar de også avstand til mannsgrupper og til diskriminerende adferd i bredere forstand. Denne strategien vil vi kalle en *taktisk distansering* ettersom deltakerne gir negative karakteristikk og markerer distansen til «kvinnefiendtlige» menn, som de tillegger en lavere status enn seg selv. Denne fremgangsmåten muliggjør at deltakerne kan posisjonere seg på en bestemt måte overfor «kvinnefiendtlige» menn, slik at de selv kan fremstå som mer respektable. Vi kaller denne strategien taktisk fordi den også bør ses i sammenheng med en måte å gjøre kjønn på som potensielt bidrar til at deltakerne kan alliere seg med andre betydningsfulle idealer for norske menn.

En følelsesorientert omsorgsmaskulinitet

Som en motsetning til gruppene av menn som deltakerne distanserer seg fra, utformes en maskulinitet som peker i en annen retning. Et sentralt ord i flere av intervjuene er å være «snill», som Jan forklarer.

Ja, altså, hvis du er en slick narsissist som vet å smile og si de riktige tingene, er det ikke måte på hvor snill de kan synes du er. Men hvis du er virkelig snill, men sier noe de ikke liker, om du gjør det aldri så høflig, kan folk hamre deg ned og synes du er en forferdelig person.

I sitatet kontrasterer Jan det å fremstå som snill med å være «virkelig snill». Motsetningen har en parallell til skillet Atle etablerer mellom det å være «bad boy» og «good guy». Den snille «good guy» er et motstykke til den slemme «bad boy». «Bad boy» hos Atle har igjen fellestrekk med det Nils karakteriserer som en «frekkas». Her ser vi igjen kritikken mot den dominante «attraktive» mannen, men det er også noe annet på spill her idet to maskuliniteter brytes mot hverandre.

En «good guy» står tilsynelatende alltid klar til å bistå (særlig) kvinner som trenger en hjelpende hånd. Atle inntar posisjonen som «good guy» og beskriver at han har et «omsorgs-gen», som gjør at han setter andres behov foran sine egne. Han forteller hvordan han bruker sommerferien til å hjelpe moren med huset, og at han gjennom voksenlivet alltid er den som har sørget «for at folk kom seg trygt hjem» fra fest. Som Berit Brandth og Elin Kvande legger vekt på i sine analyser av maskulinitet, farskap og omsorg, er det nettopp viktig for menn å vise omsorg gjennom å være «til stede når det trengs» (2003:130). Atle beskriver seg selv som en person som alltid stiller opp for andre. Ordet «omsorgs-gen» peker mot en selvforståelse som en spesielt omsorgsfull mann.

Beskrivelser av å være snill eller en som hjelper og beskytter andre, går igjen i intervjuene. Deltakerne trekker her på det vi kan karakterisere som en omsorgsmaskulinitet, som også har blitt løftet frem som en feministisk orientert maskulinitet, der det forekommer avviking av dominans og en orientering mot det å vise følelser (Elliott 2016; Røthing og Aarseth 2006). Dette er også et betydningsfullt norsk likestillingspolitisk ideal. Den siste norske stortingsmeldingen på likestillingsfeltet, *Likestilling i praksis*, sier for eksempel: «Det er nødvendig for mange menn at de stiller spørsmål ved tradisjonelle mannlige normer om å være 'sterke', for eksempel gjennom ikke å snakke om følelser» (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet 2015:100). Harald er på linje med en slik politisert kjønns- og likestillingsdiskurs når han påpeker at normen om den «tøffe» mannen er et problem:

INTERVJUER: Hva synes du om at menn gråter og viser følelser? Synes du at det er ok?

HARALD: Ja, det burde være ok. Jeg føler at det i samfunnet så føles det ikke helt ok, men det burde være det. Man går hele tiden og hører at «ta det som en mann» og «tøffe deg opp», «karer griner ikke». Det er det man hører, og det plager meg litt.

Gjennom en implisitt kritikk av «samfunnet» angående hvilke praksiser som skal være gangbare for en heteroseksuell mann, åpner Harald også for en maskulinitet relatert til følelser.

Gjennom utformingen av en mer følelsesorientert omsorgsmaskulinitet forhandler deltakerne med et ideal som både politisk, kulturelt og samfunnsmessig har en sterk posisjon i en norsk og nordisk kontekst (Christensen og Jensen 2014). Ragni Hege Kitterød og Mari Teigen (2021) viser at blant menn og kvinner i Norge er det i dag en bred og økende enighet om likestilling som ideal. I en svensk kontekst har Thomas Johansson og Andreas Ottemo (2015) argumentert for at den nordiske likestillingspolitikken har ført til at en sensitiv, omsorgsfull og likestillingsorientert maskulinitet representerer endringer i en hegemonisk maskulinitet. Thomas legger dessuten vekt på at han er «feminist», og påpeker at det henger sammen med hans politiske ståsted på «venstresiden». Han understreker at «den gjengse nordmann er jo nesten feminist automatisk». Nils mener feminisme er en «helt berettiget ideologi».

Selv om deltakerne ikke forklarer hvordan de faktisk forstår feminisme i intervjuene, kan posisjonen som (pro)feminister bidra til å forsterke bildet av følsomme og omsorgsfulle «good guys». Michael Kimmel (1987) påpeker at menn som gir støtte til feminisme, markerer distanse til andre grupper av menn. Samtidig kan omsorgsmaskuliniteten som kommer til uttrykk hos Thomas, Atle, Nils eller Harald, ses på som en allianse med en betydningsfull likestillingspolitisk diskurs. Brandth og Kvande beskriver gjennom intervjuer med hvite, norske fedre hvordan de «fortolker seg selv i tråd med» og «relaterer sin praksis til» til det å

være omsorgsfull (2003:129). Våre deltakere er ikke fedre og har da ikke farskapet som referanseramme, men ser likevel ut til å fortolke seg selv i tråd med en følelsesorientert omsorgsmaskulinitet som en viktig del av deres selvforståelse.

Diskusjon

Kan vi så se noen sammenhenger mellom deltakerens forhandlinger om kjønn og maskuliniteter og interessen for antifeministiske netttora? Debbie Ging (2019) har analysert hvordan hvite menn som er aktive i mannosfæren, foretar en strategisk distansering fra hegemonisk maskulinitet, mens de samtidig anvender en sexistisk og misogyn retorikk i antifeministiske netttora. På liknende vis som Ging (2019) har vi i denne artikkelen identifisert motstand overfor en dominant maskulinitet hos våre deltakere gjennom en kritisk distansering. En avstandstaken overfor en dominant «kulturell arketype» kan ha fellestrekk med incels' protest mot «Chads», noe som kunne ha ført til et interessefelleskap med antifeministiske netttora for våre deltakere. I motsetning til Ging finner vi imidlertid at deltakerne også distanserer seg fra «kvinnefiendtlige» menn i mannosfæren, gjennom strategien vi har kalt taktisk distansering. De svært negative karakteristikene av disse mennene som fulle av «hat» og «lavstatuspersoner» gir en pekepinn på i hvor stor grad flere av deltakerne forsøker å posisjonere seg i kontrast til disse mennene.

Det er verdt å nevne at Jan snakker om følelsen av «utenforskap», som kan tilsi at han er sårbar overfor appellen til antifeministiske netttora som tilbyr et mannlig (homososialt) samhold. Men i intervjuet kommer det frem at han ikke tar noe aktivt grep for å nærme seg slike miljøer, noe som kunne ført til et digitalt møte med menn i tilsvarende livssituasjoner som ham selv. Thomas og Harald beskriver at de bruker mye tid online, men ikke på å nærme seg mannosfæren. De kunne potensielt ha kommet i en situasjon som det Kaitlyn Regehr (2022) identifiserer gjennom intervjuer med incels. Hun legger vekt på ensomhet som utslagsgivende for menn som søker seg til mannosfæren, og viser til en prosess der unge menn som opplever at de ikke «passer inn», aktivt begynner å søke vennskap online. Gjennom en kompleks indoktrineringsprosess møter unge ensomme menn en giftig kultur online, mens følelsen av isolasjon sakte, men sikkert kan omformes til harme og aggresjon (se også Speckhard, Ellenberg, Morton og Ash 2021:105).

En forklaring på den manglende interessen for antifeministiske netttora kan være at deltakerne i det store og hele ikke er tilhengere av Red pill-tenkning. De generaliserer lite når det gjelder kjønn og seksualitet, og legger ikke nødvendigvis ansvaret for sin situasjon i ufrivillig sølibat på andre enn seg selv. Her skiller deltakerne seg fra funn i tidligere forskning på feltet, der hvite heteroseksuelle menn som opplever seg som marginaliserte, gjerne legger ansvaret på kvinner og feminister (Bridges 2021; Eslen-Ziya og Bjørnholt 2022; Ging 2019; Zuckerberg 2019). For det er viktig å minne om, slik Laura Bates (2020) legger vekt på, at det først og fremst er forestillinger om kjønn som utgjør grunnlaget for fellesskapet i mannosfæren, ikke å være isolert og ensom i seg selv. Mannosfæren er ikke bare et sted der ensomme menn i de sosiale ytterkantene samles, men et fellesskap sentrert rundt misogyni og samhold mellom menn med et bestemt verdensbilde.

Slik sett ser forhandlinger om kjønn og maskuliniteter ut til å spille en betydningsfull rolle når det gjelder relasjonen til antifeministiske netttora hos våre deltakere. Samtidig vil vi understreke at det ikke et entydig bilde, og vi vil også påpeke at deltakerne har et mer komplisert forhold til feminisme og kvinnekamp enn det vi tidligere har vært inne på. Jan mener at denne kampen for anerkjennelse og rettigheter har fellestrekk med grupperinger som ønsker å konsolidere makt: nemlig hvite menn. For ham er incels og feminister egent-

lig to sider av samme sak. En slik fremstilling har fellestrekk med oppfatninger som sirkulerer på nettet – både i mannosfæren og utenfor – der det forekommer en sammenblanding av interessene til den gruppen som har makt, og den gruppen som kjemper for å få makt. Dette er et vanlig narrativ i Red pill-miljøer (Zuckerberg 2019).

Petter omtaler enkelte feminister som «feminazier», en vanlig og nedsettende term for kvinnelige aktivister i mannosfæren (Bates 2020:315). Selv om flere deltakere gir klar støtte til feminisme, ser vi samtidig en mulig påvirkning fra antifeministiske nettfora. På tross av en gjennomgående taktisk distansering fra «kvinnefiendtlige» menn ser vi også hvordan mennene kan påvirkes av kjønnsforståelser som springer ut fra mannosfæren, trolig via sosiale medier (jevnfør Papadamou mfl. 2020). Dermed oppstår det også komplekse forhandlinger om kjønn som potensielt plasserer flere av deltakerne i et interessant og motsigelsesfullt spenningsforhold til antifeministiske nettfora. Det tydeligste eksemplet hos deltakerne er Nils, som i intervjuet fremstår som feminist og tilhenger av Red Pill-tenknin-gen på en og samme tid.

Konklusjon

I denne artikkelen har vi argumentert for at det er viktig å analysere kjønnsforståelser hos menn i ufrivillig sølibat for å kunne gripe posisjoneringer i relasjon til incels og mannosfæren. Deltakerne legger vekt på at ufrivillig sølibat betegner en praksis og en livssituasjon, og at incels viser til en spesifikk identitet og menn som har et «hat» mot kvinner. Med utgangspunkt i teorien om hybrid maskulinet som perspektiv og rammeverk har vi analysert de diskursive strategiene som deltakerne benytter i distanseringsprosesser og forhandlinger med ulike maskuliniteter. Vi har vist hvordan deltakerne kritiserer normer om det å være en «attraktiv» dominant mann, men også hvordan de tar avstand til «kvinnefiendtlige» menn. Vi har karakterisert disse strategiene som en kritisk distansering og en taktisk distansering. Som en kontrast til mennene som deltakerne karakteriserer i negative ordelag, utformer de en mer feministisk rettet og følelesorientert omsorgsmaskulinitet gjennom forhandling med et likestillingspolitisk ideal for norske menn. Vi finner at de diskursive strategiene relatert til kjønn og maskuliniteter, kan ha betydning for deltakernes (manglende) interesse for antifeministiske nettfora. Til slutt vil vi påpeke at dette er en kvalitativ studie med få informanter, som ikke kan generaliseres til å si noe generelt om denne gruppen av norske menn. Det er et behov for mer kvalitativ forskning om et tema som har stor interesse i offentligheten, men som det finnes lite kunnskap om. Vi håper at denne artikkelen vil kunne bidra til en mer kunnskapsbasert samtale om norske menn i ufrivillig sølibat.

Noter

- 1 Av hensyn til anonymitet er alle navn erstattet med pseudonymer.
- 2 En har imidlertid kjæreste nå, men har i mange år levd i ufrivillig sølibat.
- 3 En særlig takk til Danel Hammer ved Reform Ressurssenter for menn, som kom med konstruktive innspill i denne prosessen.
- 4 Når vi snakker om diskurs ligger vi tett på Potter og Wetherell (1987), der diskurser omfatter alle former for språklig interaksjon. De vektlegger også diskurs som bestemte talehandlinger.
- 5 Connells kollega James Messerschmidt (2019) har nylig argumentert for at på tross av mulige forskyvninger viser forskningen at det har vært lite endringer i den rådende «kjønnsorden», og hevder dermed at teorien om hegemonisk maskulinitet fortsatt er aktuell og relevant.
- 6 Bridges og Pascoe (2014) og Bridges (2021) anvender seg av diskursbegrepet, men definerer det ikke.

- 7 I en norsk kontekst har Berit Brandt (2019) anvendt hybrid maskulinitet for å vise hvordan norske menn i en rural kontekst kombinerer det være «tøff» med det å være «omsorgsfull».
- 8 Nils bruker ufrivillig sølibat og incel som synonymer for menn som har et fravær av intimitet og seksualitet, men har ikke selv vært aktiv på incel-relaterte nettfora.

Litteratur

- Allan, Jonathan A. 2018. «Masculinity as cruel optimism», *NORMA* 13 (3–4): 175–90. <https://doi.org/10.1080/18902138.2017.1312949>.
- Anderson, Eric og Mark McCormack 2016. «Inclusive Masculinity Theory: overview, reflection and refinement», *Journal of Gender Studies* 27 (5): 1–15. <https://doi.org/10.1080/09589236.2016.1245605>.
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet 2015. *Likestilling i praksis – like muligheter for kvinner og menn. Meld. St. 7 (2015–2016)*. Regjeringen.no. 9. oktober 2015. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-7-20152016/id2456562/>.
- Bates, Laura 2020. *Men who hate women: from incels to pickup artists, the truth about extreme misogyny and how it affects us all*. London, New York: Simon & Schuster UK Ltd.
- Bird, Sharon R. 1996. «WELCOME TO THE MEN'S CLUB: Homosociality and the Maintenance of Hegemonic Masculinity», *Gender & Society* 10 (2): 120–32. <https://doi.org/10.1177/089124396010002002>.
- Brandth, Berit 2019. «'Tough and tender'? Agricultural masculinities and fathering activities», *NORMA* 14 (4): 223–38. <https://doi.org/10.1080/18902138.2019.1654725>.
- Brandth, Berit og Elin Kvande 2003. *Fleksible fedre: maskulinitet, arbeid, velferdsstat*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Bridges, Tristan 2019. «The Costs of Exclusionary Practices in Masculinities Studies», *Men and Masculinities* 22 (1): 16–33. <https://doi.org/10.1177/1097184X18805547>.
- Bridges, Tristan 2021. «Antifeminism, Profeminism, and the Myth of White Men's Disadvantage», *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 46 (3): 663–688. <https://doi.org/10.1086/712076>.
- Bridges, Tristan og C. J. Pascoe 2014. «Hybrid Masculinities: New Directions in the Sociology of Men and Masculinities», *Sociology Compass* 8 (3): 246–58. <https://doi.org/10.1111/soc4.12134>.
- Christensen, Ann-Dorte og Sune Qvotrup Jensen 2014. «Combining Hegemonic Masculinity and Intersectionality», *NORMA* 9 (1): 60–75. <https://doi.org/10.1080/18902138.2014.892289>.
- Connell, Raewyn 1995. *Masculinities*. Berkeley, California: University of California Press.
- Connell, Raewyn og James W. Messerschmidt 2005. «Hegemonic Masculinity: Rethinking the Concept», *Gender and Society* 19 (6): 829–59.
- Danielsen, Hilde, Eirinn Larsen og Ingeborg Owesen 2013. *Norsk likestillingshistorie, 1814–2013*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Demetriou, Demetrakis Z. 2001. «Connell's Concept of Hegemonic Masculinity: A Critique», *Theory and Society* 30 (3): 337–61. <https://doi.org/10.1023/A:1017596718715>.
- Eisen, Daniel B. og Liann Yamashita 2019. «Borrowing from Femininity: The Caring Man, Hybrid Masculinities, and Maintaining Male Dominance», *Men and Masculinities* 22 (5): 801–20. <https://doi.org/10.1177/1097184X17728552>.
- Elliott, Karla 2016. «Caring Masculinities: Theorizing an Emerging Concept», *Men and Masculinities* 19 (3): 240–59. <https://doi.org/10.1177/1097184X15576203>.
- Eslen-Ziya, Hande og Margunn Bjørnholt 2022. «Men's Rights Activism and Anti-Feminist Resistance in Turkey and Norway», *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*, mai, jxac011. <https://doi.org/10.1093/sp/jxac011>.

- Fernquist, Johan, Bjørn Pelzer, Katie Cohen, Lisa Kaati, og Nazar Akrami 2020. «Hope, cope & rope». Totalforsvarets forskningsinstitut (FOI). <https://www.foi.se/rapporter/rapportsammanfattning.html?reportNo=FOI%20Memo%207040>.
- Friberg, Jon 2019. «Tvillosomme informanter, troverdig forskning?: Refleksjoner over intervjuet som forskningsmetode, med utgangspunkt i en studie av tilreisende fattige fra Romania», *Norsk sosiologisk tidsskrift* 3 (2): 119–36. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2019-02-02>.
- Ging, Debbie 2019. «Alphas, Betas, and Incels: Theorizing the Masculinities of the Manosphere», *Men and Masculinities* 22 (4): 638–57. <https://doi.org/10.1177/1097184X17706401>.
- Hammer, Danel og Mali Storbækken 2022. «Incels i Norge: En kartlegging av ensomhet og helse blant norske ‘incels’». Oslo: Reform ressurscenter for menn. <https://reform.no/publikasjoner/incels-i-norge/>.
- Haywood, C. og Máirtín Mac an Ghail 2006. *Gender, Culture and Society: Contemporary Femininities and Masculinities*. Macmillan Education UK.
- Hermansson, Patrik, David Lawrence, Joe Mulhall og Simon Murdoch 2020. *The international alt-right: fascism for the 21st century? Routledge studies in fascism and the far right*. Abingdon, Oxon, New York, NY: Routledge.
- Hoffman, Bruce, Jacob Ware og Ezra Shapiro 2020. «Assessing the Threat of Incel Violence», *Studies in Conflict & Terrorism* 43 (7): 565–87. <https://doi.org/10.1080/1057610X.2020.1751459>.
- Hopton, Kathryn og Susanne Langer 2022. «“Kick the XX out of your life”: An analysis of the manosphere’s discursive constructions of gender on Twitter», *Feminism & Psychology* 32 (1): 3–22. <https://doi.org/10.1177/09593535211033461>.
- Johansson, Thomas og Andreas Ottemo 2015. «Ruptures in Hegemonic Masculinity: The Dialectic between Ideology and Utopia», *Journal of Gender Studies* 24 (2): 192–206. <https://doi.org/10.1080/09589236.2013.812514>.
- Kimmel, Michael S. 1987. «Men’s Responses to Feminism at the Turn of the Century», *Gender and Society* 1 (3): 261–83.
- Kitterød, Ragni Hege og Mari Teigen 2021. «Notat – Feminisme og holdninger til likestilling – tendenser til polarisering?» Oslo: Institutt for samfunnsforskning. <https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/handle/11250/2756827>.
- Langeland, Fredrik, Helga Eggebø, Norman Anderssen og Elisabeth Stubberud 2021. *Interkjønn og variasjon i kroppslig kjønnsutvikling. Refleksjoner om identitet, politikk og helsetilbud. NF-rapport nr. :5/2021*. Bodø: Nordlandsforskning.
- Lindgren, Rolf Marvin Bøe 2018, 8. mai. «Menn som ikke får sex», *Dagbladet.no*. <https://www.dagbladet.no/kultur/menn-som-ikke-far-sex/69785741>.
- Messerschmidt, James W. 2019. «The Saliency of “Hegemonic Masculinity”», *Men and Masculinities* 22 (1): 85–91. <https://doi.org/10.1177/1097184X18805555>.
- Midtbøen, Arnfinn H. og Mari Teigen 2019. «Verdipolarisering i norsk kontekst? Avstand mellom elite og befolkning i holdninger til innvandring og likestilling», *Politica* 51 (1): 61–81. <https://tidsskrift.dk/politica/article/view/131108>.
- Moonshot 2021. «Incels: A First Scan of the Phenomenon (in the EU) and Its Relevance and Challenges for P/CVE.» https://ec.europa.eu/home-affairs/whats-new/publications/incels-first-scan-phenomenon-eu-and-its-relevance-and-challenges-pcve_en.
- Morris, Max og Eric Anderson 2015. «‘Charlie Is So Cool Like’: Authenticity, Popularity and Inclusive Masculinity on YouTube», *Sociology* 49 (6): 1200–1217. <https://doi.org/10.1177/0038038514562852>.
- Nebeling Petersen, Michael og Karen Hvidtfeldt 2020. «“The best men can be”: New configurations of masculinity in the Gillette ad «We believe”», *Kvinder, Køn & Forskning* 29 (1): 6–18. <https://doi.org/10.7146/kkf.v29i1.123445>.

- O'Neill, Rachel 2015. «Whither Critical Masculinity Studies? Notes on Inclusive Masculinity Theory, Postfeminism, and Sexual Politics», *Men and Masculinities* 18 (1): 100–120. <https://doi.org/10.1177/1097184X14553056>.
- Papadamou, Kostantinos, Savvas Zannettou, Jeremy Blackburn, Emiliano De Cristofaro, Gianluca Stringhini og Michael Sirivianos 2020. «“How over is it?” Understanding the Incel Community on YouTube», *arXiv e-prints*, januar, <https://doi.org/10.48550/arXiv.2001.08293>
- Potter, Jonathan og Margaret Wetherell 1987. *Discourse and Social Psychology: Beyond Attitudes and Behaviour*. London: SAGE Publications.
- Prøitz, Lin, Fredrik Langeland, Kamilla Knutsen Steinnes og Henry Mainsah 2022. «Hybride maskuliniteter og hatideologi på nett: en litteraturgjennomgang om incels i et feministisk medievitenskapelig perspektiv», *Norsk medietidsskrift* 29 (2): 1–15. <https://doi.org/10.18261/nmt.29.2.3>.
- Regehr, Kaitlyn 2022. «In(cel)doctrination: How technologically facilitated misogyny moves violence off screens and on to streets», *New Media & Society* 24 (1): 138–155. <https://doi.org/10.1177/1461444820959019>
- Røthing, Åse og Helene Aarseth 2006. «Kjønn og familie». I: Jørgen Lorentzen og Wencke Mühleisen (red.). *Kjønnforskning: en grunnbok*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Sorin, Cierra R. 2022. «Hybrid Masculinities and The Limits of Anti-Violence Efforts in BDSM Communities», *Men and Masculinities*, januar, 1097184X211060383. <https://doi.org/10.1177/1097184X211060383>.
- Speckhard, Anne, Molly Ellenberg, Jesse Morton og Alexander Ash 2021. «Involuntary Celibates’ Experiences of and Grievance over Sexual Exclusion and the Potential Threat of Violence Among Those Active in an Online Incel Forum», *Journal of Strategic Security* 14 (2): 89–121. <https://doi.org/10.5038/1944-0472.14.2.1910>.
- Søndergaard, Dorte Marie 2006. *Tegnet på kroppen: køn: koder og konstruktioner blandt unge voksne i Akademia*. Kbh.: Museum Tusulanum.
- Trąbka, Agnieszka og Katarzyna Wojnicka 2017. «Self-positioning as a man in transnational contexts: constructing and managing hybrid masculinity», *NORMA* 12 (2): 144–58. <https://doi.org/10.1080/18902138.2017.1341768>.
- Vik, Sigurd 2020, 11. mars «Sigurd fække pult», *NRK P3*. <https://p3.no/filmpolitiet/2020/03/sigurd-fække-pult/>.
- Wetherell, Margaret og Nigel Edley 1999. «Negotiating Hegemonic Masculinity: Imaginary Positions and Psycho-Discursive Practices», *Feminism & Psychology* 9 (3): 335–56. <https://doi.org/10.1177/0959353599009003012>.
- Whitehead, Stephen 2002. *Men and masculinities: key themes and new directions*. Cambridge, Malden, MA: Polity Press.
- Wolfman, Greg, Jeff Hearn og Tray Yeadon-Lee 2021. «Hollow Femininities: The Emerging Faces of Neoliberal Masculinities», *NORMA* 16 (4): 217–34. <https://doi.org/10.1080/18902138.2021.1996829>.
- Zuckerberg, Donna 2019. *Not All Dead White Men: Classics and Misogyny in the Digital Age*. First Harvard University Press paperback edition. Cambridge, Massachusetts London, England: Harvard University Press.